

Vassdragene er Vannområde Leira-Nitelvas sitt informasjonskriv, og du sitter nå med utgave nummer tre. Det har skjedd mye i vannområdet og kommunene det siste halve året, og her vil du få ett lite innblikk i noe av det som har skjedd. Nettsidene til vannområdet blir fortløpende oppdatert, så ta en titt på elveliv.no!

Foto: Liv Dervo

Kartlegging av edelkreps

I august/september ble det gjennomført kartlegging av edelkreps i Leira, Kverndalsbekken, Gjermåa og aktuelle sidebeker.

Det ble funnet kreps i Kverndalsbekken, Gjermåa og i de øvre delene av Leira. I de nedre delene av Leira ble det som forventet ikke funnet edelkreps. Her er blant annet vannkvaliteten og bunnforholdene for dårlig.

Hele rapporten kan du lese om prosjektet på elveliv.no, eller gå direkte til rapporten her: [Kartlegging av edelkreps](#)

Kartlegging av vasspest

I 2018 fikk NIVA oppdraget med å kartlegge vasspest i Leira, Kverndalsbekken og andre aktuelle sidebeker og sjøer.

Vasspest er en fremmed og uønsket art i Norge. Kartleggingen foregikk ved snorkling og ved å ta vannprøver fra enkelte lokaliteter for å undersøke miljøDNA. MiljøDNA kan avsløre vasspest steder hvor vi ikke kan se den. Det ble kun funnet vasspest i Isakbekken i Skedsmo. Dette var positivt da vasspesten i Nordbytjern ikke har klart å spre seg nedover i systemet. Rapporten kan leses i sin helhet her: [Kartlegging av vasspest](#)

Foto: Helge B. Pedersen

Gratis miljøråd Lørenskog

Dette prosjektet ble startet høsten 2017 og ble fullført i november 2018.

Lørenskog er en kommune der by møter land, og miljøproblematikk er et aktuelt tema både blant gårdbrukere og innbyggeren for øvrig. Totalt har det blitt gjennomført ett oppstartsmøte, ett grupperåd og 7 individuelle miljøråd. På de individuelle miljørådene har det blant annet vært fokus på SMIL-tilskudd og RMP-tilskudd.

№ 3 - Desember 2018

Edelkreps i Leira

Biologi
Edelkreps (*Astacus astacus*) er en ferskvannskreps og lever i elver, innsjøer og tjern. Den kalles også for elvekrep.

Trusler
I dagens samfunn er det mange ulike trusler for edelkreps, der vi mennesker er årsaken til de fleste.

Den ferskvannskrepsen som ikke er for stort og som blir forholdsvis varm om sommeren. Edelkrepsen foretrekker fast og steinet grunn, og lever på bunnen mellom planter og i hulrom. Her lever den av muslinger, avfall til snegler, forskjellige makr og litt planter.

Edelkrepsen har en todelt kropp: en forkropp og en bakropp. Forkroppen har fem par gangbar, hvor de første er små og tynde. På bakroppen sitter det fem par mindre svømmeben og en hale. Fargen på dyret er oftest grønn eller brun, av og til løk eller svart. Hunnene kan bli 12 cm og hannene opp til 18 cm, med en vekt på 300 g.

Trusler
I dagens samfunn er det mange ulike trusler for edelkreps, der vi mennesker er årsaken til de fleste.

Forurensning
• Utslipp fra rennesanlegg, industri, landbruk, veier o.l. kan ved visse nivåer være dødelig for edelkrepsen.
Regulering av vannstand
Liden vannføring og tørrlegging kan føre til at krepsen dør av forurensning eller blir mer utsatt for predasjon.
Surhet
• pH i vannet bør være over 6,5. Lav pH vil gi lav overlevelse på rogn og yngel, og føre til problemer med å ta opp kalsium.
For lave nivåer av kalsium
• Kalsium er viktig for at krepsen skal kunne legge skall.
Predasjon
• Anrer som mink, abbor, gjedde, fugler og selv annen kreps kan være en trussel.
Overtid
• Illegale kreps kan føre til små bestander som ikke klarer å hente seg inn igjen så lenge aktiviteten pågår.
Krepspest
• Krepspest er en sykdom som fører til at edelkrepsen dør. Den fremmede arten

Faktaark om edelkreps

Vannområdet har utarbeidet to faktaark om edelkreps, ett for Leiravassdraget og ett for Nitelvavassdraget.

Den første siden av faktaarket er lik for de to vassdragene, her kan du lese om krepsens biologi og hva som i dag er de største truslene for denne sårbare arten. På faktaarkenes side to finner du litt historikk og historier om edelkreps i Leira og Nitelva, pluss at du kan lese kort om hvordan det står til med bestandene i dag.

Faktaarkene kan du lese ved å følge linkene: [Nitelva](#) og [Leira](#)

Brosjyre: Håndtering av hestegjødsel

I forbindelse med informasjonsmøtene ble det utarbeidet en brosjyre om håndtering av hestegjødsel.

En hest produserer ca. 25 kg gjødsel hver dag, noe som utgjør rundt 9 tonn per år! Denne brosjyren gir kort informasjon om hvorfor hestemøkk kan være ett problem for vassdragene våre, hvordan man kan håndtere hestemøkk, og litt om regelverket rundt hestemøkk.

Brosjyren inner du her: [Hestegjødsel - en ressurs eller et problemavfall?](#)

HESTEGJØDSEL

-EN RESSURS, ELLER ET PROBLEMAV FALL?

HVORDAN LAGRE OG HÅNDTERE HESTEGJØDSEL RIKTIG

Biologisk overvåking 2018

Det ble gjennomført en ekstra undersøkelse av bunndyr på 7 lokaliteter i 2018.

Vannområdet valgte på bakgrunn av resultater fra 2017 å gjennomføre nye undersøkelser av bunndyr på syv lokaliteter i vannområdet i løpet av 2018. Det ble tatt prøver i mai og i oktober. Resultatene viser at bunndyrene er tilbake på samme nivå som i 2014 noe som er veldig positivt.

Rapporten fra NIVA kan du lese her: [Biologisk overvåking 2018](#)

NIVA NOTAT
Norsk institutt for vannforskning

17. desember 2018

Mottaker: Vannområde Leira-Nitelva og NOAH Engadalen
Utarbeidet av NIVA v/ Eivind Ekhoth Andersen
Kode: 180187
Prosjektnummer: 180187

Sak: Biologisk overvåking i Vannområde Leira-Nitelva 2018 - Notat Vårprøver og Høstprøver Bunndyr

1. Bakgrunn
NIVA har på oppdrag for Vannområde Leira-Nitelva og NOAH Engadalen tatt på seg oppgaven i å utføre bunndyrundersøkelser på ti elvestasjoner i vannområde Leira-Nitelva 2018. Tre av prøvelokalitetene tilknyttet NOAH Engadalen er nye og opprettet i år. Alle stasjonene skulle prøvetas for bunndyr både vår og høst. Dette notatet oppsummerer prøveresultater fra både vårprøvetakingen i mai og høstprøvetakingen i oktober 2018. Notatet inneholder kartoversikt over prøvestasjonene, indeksberegninger av ASP og EPT fra de aktuelle prøvelokalitetene, samt sammenligning av årets resultater opp mot tidligere års resultater, årstider og bilder fra prøvelokalitetene.

2. Metode
Våren (23.-25. mai) og høsten (29.-31. okt.) 2018 ble det tatt bunndyrprøver på ti utvalgte prøvestasjoner i vannområde Leira-Nitelva (figur 1 og 2). Prøvestasjonen for Nitelva, Mellerdammen (N4) ble flyttet noe nedstrøms til en tidligere «NIVA-stasjon» (Nitelva, Rotnes) da denne stasjonen i felt ble vurdert som mer egnet for bunndyrprøvetaking enn det opprinnelige forslåtte prøvepunktet. Dette vil igjen føre til endret prøvepunkt i Vannmiljø. Det er dermed valgt å fortsette å kalle lokaliteten med forkortelsen N4. Nedfor vises de undersøkte elvestasjonene med tilhørende vannlokaltetskode i Vannmiljø:

lokaliteter: Vannområde Leira-Nitelva

- Leira, Skremsyra (L12), Vannmiljø-ID: 002-28708
- Rotus (RO), Vannmiljø-ID: 002-42912
- Leira, Krokfoss (L2), Vannmiljø-ID: 002-30583
- Sagelva/Fjellhamarvika (F3), Vannmiljø-ID: 002-46599
- Nitelva, Kongsvang (N1), Vannmiljø-ID: 002-28961
- Nitelva, Rotnes (N4), Vannmiljø-ID (Ny): 002-79095 (Endret fra: 002-28962)
- Nitelva, Slattum (N5), Vannmiljø-ID: 002-28963

Utredninger av fysiske restaureringstiltak innen Vannområde
Leira-Nitelva
- Store Vikka

Desember 2018

Prosjektering av vandringshinder

Høsten 2018 har det blitt gjennomført en prosjektering av vandringshinderet opp til Store Vikka i Nannestad.

Demningen i Store Vikka utgjør i dag et 100% stengsel for fisk som skulle kunnet vandre opp fra utløpsbekken til Store Vikka. Det forventes at ved å lage en passasje for fisk vil ørretunger kunne vandre opp fra utløpsbekken, og innsjøen vil bli ”selvforsynt” med ørretrekrutering og slippe utsetting av fisk. Konsulentfirmaet Naturrestaurering har vurdert og kommet til forslag til hvordan vandringshinderet kan utbedres.

Rapporten kan du lese her: [Store Vikka](#)

Romeriksåsene

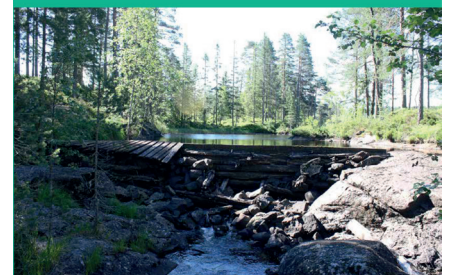
I 2017 startet et prosjekt med å kartlegge fiskevandringshindre på Romeriksåsene og se på økologisk tilstand basert på fisk.

Det har i løpet av 2018 blitt gjennomført en del feltarbeid, men på grunn av den tørre sommeren var det ikke mulig å drive med el-fiske. Vandringshindrene på Romeriksåsene som har blitt vurdert ligger i kommunene Nannestad, Nittedal og Gjerdrum. Prosjektet er finansiert med midler fra Miljødirektoratet. Rapportskrivningen er i slutfasen, og rapporten vil bli lagt ut på elveliv.no i starten av januar.

FISK SOM KVALITETSELEMENT

I KLASSIFISERING AV ØKOLOGISK TILSTAND PÅ
ROMERIKSÅSENE

Et samarbeidsprosjekt mellom Vannområde Leira-Nitelva og NJFF-Akershus

KUNSTGRESSBANER

I VANNOMRÅDE LEIRA-NITELVA

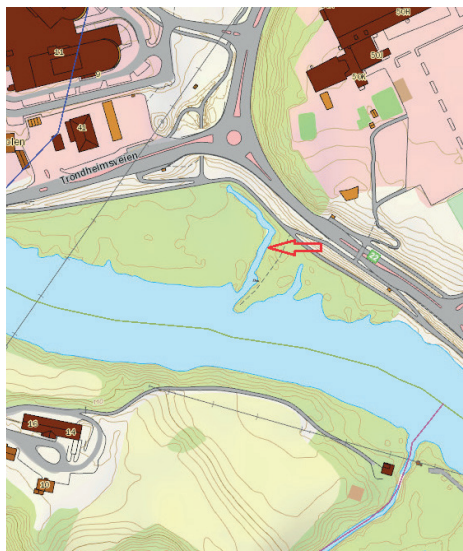
En undersøkelse av gummigranulat på avvele

Kartlegging av kunstgressbaner

10 av vannområdets 12 kommuner har kunstgressbaner som ligger innenfor vannområdets grenser.

Alle kunstgressbanene i vannområdet har blitt befart i løpet av 2018, og det utarbeides nå en rapport som tar for seg mulige påvirkninger av vannmiljøet. Gummigranulat på kunstgressbaner er stort sett laget av oppmalte bildekk, og inneholder mange ulike stoffer blant annet sink. En del av disse stoffene i tillegg til selve granulatet, kan potensielt være problematiske for våre vannforekomster. Rapportskrivningen er nå i slutfasen, og rapporten vil bli tilgjengelig på vannområdets nettsider i løpet av januar 2019.

Avrenning fra Brånåddeponiet

Sigevann og overvann fra det nedlagte avfallsdeponiet er koblet på de kommunale ledningene som går fra Skedsmokorset og ned til Kjellerholen.

Der ligger det spillvann og overvannsledninger som leder vann til henholdsvis renseanlegget NRA og lokal bekk/Nitelva. Det arbeides med å få oversikt over hvor sigevannet tar veien, og sørge for at det blir håndtert riktig. Kommunen er i dialog med Fylkesmannen og det vurderes eventuell lokal rensing av sigevann og overvann - før dette slippes på kommunalt nett.

Oppfølging av edelkreps Nittedal

Nittedal kommune har i 2018 fulgt opp edelkrepsundersøkelsene som ble gjennomført i 2017.

Som en oppfølging av kartleggingen som ble gjennomført i 2017 har Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold gjennomført ytterligere undersøkelser av edelkreps i Nittedal. De har gjort følgende:

- Vurdert årsaker til forskjellene i bestanden ovenfor og nedenfor Sagdammen.
- Prøvekrepset i Ela
- Prøvekrepset i Spenningsbybekken

Rapporten vil bli tilgjengelig på elveliv.no på nyåret.

Vannområde Leira-Nitelva
Sekretariatet, c/o Skedsmo kommune - Postboks 313, 2001 Lillestrøm
Tlf. direkte 66 93 83 06 / 47 61 69 61
[post@elveliv](mailto:post@elveliv.no) - elveliv.no - facebook.com/vannomradeLeiraNitelva

**Hvis du ønsker å motta "Vassdragene" på epost, send en mail til daglig leder:
lingust@skedsmo.kommune.no**

